

BOGANMELDELSE

UDGIVELSER

Forandringens vinde - Nye Teknologihistorier

Anmeldt af Laila Zwisler, gruppeleder, Teknologihistorie, DTU. lazw@fysik.dtu.dk

Forandringens vinde med undertitlen *Nye teknologihistorier* er skrevet af fire forfattere fra filosofi- og historikerfeltet indenfor teknologi og videnskab. Bogen tager tre overordnede emner op: Energiteknologi, kommunikations- og informationsteknologi (IKT) samt militærteknologi og har ni historier fordelt under disse emner. Med klart sprog og fine illustrationer tager værket fat i en række problemstillinger, som føles meget relevante for samtiden i et nationalt lys. Læseren får både historisk og filosofisk indgang til en række træk ved nutidens danske teknologiske landskab. Hovedvægten i historierne er lagt på det dynamiske samspil mellem samfund, teknologi, videnskab, kultur, politik, mennesker osv. De fleste kapitler åbner emner op i deres mangfoldighed og viser mange fine aspekter. Hovedbudskabet er, at alt er komplekst og dynamisk og dermed er værket helt klassisk for vor samtids analyser af teknologihistorie. Det betyder også, at bogens fortællinger fejer henover selve teknologien. Dog ignoreres teknologien i sig selv ikke, men nogle gange bliver de mere tekniske detaljer til en opremsning, der ikke får forbindelse til resten af historien.

Mangler noget sammenhængskraft

Det pluralistiske ligger da også klart i bogens undertitel. Med *Forandringens vinde* vil forfatterne ikke fortælle historien, men historier. De enkelte kapitler er skrevet af forskellige forfattere, og det føles tydeligt i bogen. Nogle forfattere forklarer knivskarpt formålet med deres kapitel, og de historiske metoder, der bærer analysen, er tydelige. Forfatterne er velargumenterede, og centrale argumenter er understøttet med referencer. Andre kapitler er lagt ind i en rammefortælling, og der kommer ikke rigtigt fokus og metode på disse kapitler. Når forfatterne så heller ikke underbygger udsagn med referencer, fremstår de som causerier. Bogen mangler noget indre sammenhængskraft, især IKT-historierne ligger tæt på hinanden uden rigtigt at bruge hinanden til noget.

Et godt træk er, at forfatterne træder ud og ind af historierne og forklarer vigtige begreber, antagelser og metoder i teknologihistorie. På denne måde får læseren en indsigt i en række teorier og debatter indenfor den teknologihistoriske faglighed. Det kunne dog være interessant, hvis forfatterne havde forholdt sig

til stoffet på flere niveauer. De kunne have forholdt sig til det tidstypiske kollektive tankegods, som tilsyneladende påvirker en række af personer i historierne.

Faren ved bagudskuende historie

Historierne har en særlig problematik, fordi de ofte baserer sig på spørgsmål, som er udvalgt ud fra vores samtid og ikke ud fra, hvad der var relevant i den fortid, de egentlige begivenheder har udspillet sig i. Der er altid en vis fare ved den bagudskuende historie. Man kan misforstå eller ikke få øje på lokale og overraskende træk ved samtiden, som havde betydning for udfaldet. Men denne krævede øvelse tager de erfarne forfattere som regel udemærket hånd om. Mange af historierne bygger nemlig på forfatternes egne historiske analyser, som netop er lavet fremadskridende.

Men enkelte steder går det ikke helt så godt. Der er forsøg på at række henover tiden og det lokale. Et eksempel er kapitel 5, hvor sammenligninger af teknologiers udvikling over tid er en del af argumentationen for, at IKT er en af de mest radikale innovationer i teknologiens historie. Her oversimplificerer forfatteren komplekse historiske problemstillinger uden at understøtte diskussionen med referencer til mere dybtgående analyser. Forfatterens brug af udsagn hentet fra historien ligner en efterrationalisering, som skal understøtte idéer om nutiden. Forfatteren har mange interessante betragtninger om nutiden, men den historiske argumentation holder ikke.

Velgørende med dansk vinkel

Bogen lægger stor vægt på danske forhold og det er et meget interessant fokus. Den teknologiske udvikling foregår internationalt, men meget teknologihistorie omhandler kun USA og England. Så selvom *Forandringens vinde* fortæller meget om netop de to lande, er den danske vinkel et velkomment indspark. Skal man kun læse én historie i bogen, så vælg historien om Camp Century. Det er en fantastisk og forfærdende fortælling om koldkrigsvanvid, teknologi og politisk spin.

Henry Nielsen, Kristian H. Nielsen, Keld Nielsen og Hans Siggaard Jensen: *Forandringens vinde – Nye Teknologihistorier*. Praxis - Nyt Teknisk Forlag 2014. 375 sider, 329,- kr.

Ud i rummet

Bogen *Ud i rummet* er udgivet i anledning af "det danske rum-år" 2015, hvor Andreas Mogensens mission til den internationale rumstation ISS er bogens afsæt. I bogen fortæller forfatterne, Henrik og Helle Stub, om rumfartens historie og om teknikken og fysikken bag rumfart. Den handler også om de samfundsmæssige perspektiver, økonomi og politik, og om astronauterne og deres arbejde.

Helle og Henrik Stub: *Ud i rummet – historie, drømme og virkelighed*. Videnskab.dk/Ajour 2015. 232 sider, 228,- kr.

Vulkaner

Her er tale om en opdateret og udvidet version af bogen *vulkaner*, der første gang udkom i 2012. Bogen er skrevet af lektor i geologi ved Københavns Universitet Paul Martin Holm, og det er fagmandens beretning om det imponerende fænomen fortalt til ikke-fagfolk. I 2. udgaven er der helt nye beretninger med – fx om den utrolige lavamark Holuhraun skabt af et vulkanudbrud i 2014-2015 og om vulkanen Picos hærgeren på Kap Verdeøen Fogo, der endte tidligere i år.

Paul Martin Holm: *Vulkaner – Varme hilsener fra Jordens indre*. 2. udgave, Gyldendal 2015. 253 sider, 299,95 kr.